

Sygn. akt V KK 290/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący)

SSN Józef Dołhy

SSN Roman Sądej (sprawozdawca)

Protokolant Joanna Sałachewicz

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Jerzego Engelkinga,
w sprawie J. K.

oskarżonego z art. 241 § 1 dkk w zw. z art. 58 dkk z 1969 r. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 26 listopada 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 13 marca 2013 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 23 sierpnia 2012 r.,

uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej umorzenia postępowania karnego w stosunku do czynów przypisanych oskarżonemu w punktach pierwszym i drugim wyroku Sądu pierwszej instancji i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w O. w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 23 sierpnia 2012r. J. K. został uznany za winnego popełnienia czterech występków, w tym dwóch (przypisanych w punktach pierwszym i drugim) wyczerpujących znamiona art. 241 § 1 k.k. z 1969r. w zw. z art. 58 k.k. z 1969r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., za które wymierzono odpowiednio kary roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności; nadto przypisano mu popełnienie w warunkach ciągu przestępstw czynów z art. 270 § 1 k.k., za które wymierzono karę roku pozbawienia wolności (punkt trzeci) oraz popełnienie czynu z art. 270 § 3 k.k., za który wymierzono karę 4 miesięcy pozbawienia wolności (punkt czwarty); orzeczono karę łączną w wysokości 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona na 5 lat; na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzono oskarżonemu grzywnę w wysokości 180 stawek dziennych, po 100 zł każda; na podstawie art. 41 § 2 k.k. orzeczono wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia działalności gospodarczej związanej z importem towarów spoza granic RP na okres 5 lat; na poczet kary grzywny zaliczono oskarżonemu okres zatrzymania i aresztowania w dniach od 20 do 27 lipca 2009r. oraz obciążono go kosztami procesu.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca J. K., kwestionując zasadność przypisania oskarżonemu winy w zakresie wszystkich przypisanych mu czynów.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w O. z dnia 13 marca 2013r. został zmieniony wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że uchylono orzeczenia o karze łącznej, o warunkowym zawieszeniu jej wykonania, o wymierzeniu kary grzywny, o orzeczeniu środka karnego oraz zaliczeniu na poczet grzywny okresu zatrzymania i tymczasowego aresztowania (punkt I. a), a następnie uchylono orzeczenia zawarte w punktach I, II i IV wyroku Sądu Rejonowego i na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., wobec przedawnienia karalności, umorzono postępowania karne w tym zakresie, kosztami postępowania obciążając Skarb Państwa (punkt I. b); w zakresie czynu przypisanego w punkcie III wyrok Sądu Rejonowego został uchylony i w tej części sprawę przekazano do ponownego rozpoznania.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego na niekorzyść J. K. wniósł Prokurator Generalny, z zachowaniem terminu określonego w art. 524 § 3 k.p.k., w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I. b – w zakresie uchylenia

orzeczenia zawartego w punktach I i II wyroku Sądu Rejonowego i umorzenia postępowania w tym zakresie.

Prokurator Generalny podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa procesowego, mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. oraz art. 437 § 2 k.p.k., polegającego na dokonaniu wadliwej kontroli instancyjnej wyroku Sądu Rejonowego w K. i wydania orzeczenia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zakresie czynów przypisanych w punktach I i II tego wyroku, z rażąco obrazą przepisów prawa karnego materialnego – art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 102 k.k. w sytuacji, gdy nie nastąpiło przedawnienie karalności tych czynów.

Autor kasacji wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Generalnej poparł wniesioną kasację, a obrońca J. K. wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego była w pełni zasadna. Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego uznające, że w stosunku do obu przypisanych oskarżonemu przez Sąd Rejonowy występków korupcyjnych nastąpiło przedawnienie karalności rzeczywiście rażąco naruszyło przepisy art. 101 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 102 k.k., tym samym w taki też sposób naruszając przepisy prawa procesowego dotyczące prawidłowej kontroli odwoławczej – art. 433 § 1 k.p.k.

W uzasadnieniu wyroku Sąd *ad quem* wywiódł, że zarzut popełnienia czynów z art. 241 § 1 w zw. z art. 58 k.k. z 1969r. przedstawiony został J. K. po raz pierwszy w dniu 11 sierpnia 2009r. i dotyczył czynów popełnionych w okresie „od miesiąca lutego 1996r. do dnia 31 grudnia 1996r.” (pierwszy) oraz „od 20 marca 1996r. do dnia 18 lipca 1996r.” (drugi). Wskazując, że do tych czynów mają zastosowanie przepisy obowiązującego Kodeksu karnego o przedawnieniu, a art. 101 § 1 pkt 3 k.k. przewiduje w tym przypadku dziesięcioletni okres przedawnienia, Sąd ten uznał, iż ich przedawnienie nastąpiło odpowiednio w dniu 31 grudnia 2006r. oraz w dniu 18 lipca 2006r., co spowodowało wystąpienie ujemnej przesłanki

procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. i implikowało umorzenie w tym zakresie postępowania karnego (str. 10 uzasadnienia).

Argumentacja ta byłaby zasadna, gdyby oparta została na prawidłowych ustaleniach co do przebiegu czynności procesowych jakie miały miejsce w sprawie. Tymczasem Prokurator Generalny w kasacji wykazał, że przebieg czynności był odmienny od przyjętego przez Sąd Okręgowy.

Po raz pierwszy postanowienie o przedstawieniu J. K. zarzutów sporządzone zostało w dniu 18 kwietnia 2000r. (k.134). Postanowienie to, prawidłowo powołane przez Sąd *ad quem* w odniesieniu do czynu z art. 270 § 3 k.k. (punkt czwarty wyroku Sądu pierwszej instancji) istotnie nie zawierało zarzutów popełnienia przestępstw korupcyjnych (k.134 i n.). Nie dostrzegł bądź zignorował jednak Sąd Okręgowy, że w dniu 3 października 2000r. (k.270) wydane zostało postanowienie o uzupełnieniu postanowienia o przedstawieniu podejrzanemu zarzutów (art. 314 k.p.k.) i to postanowienie obejmowało również zarzuty popełnienia dwóch czynów z art. 229 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (zarzuty IV. i V. – k. 281-282).

Zgodnie z art. 313 § 1 k.p.k., postępowanie przygotowawcze z fazy *ad rem* przekształca się w fazę *in personam* po sporządzeniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów, ogłoszenia go podejrzanemu i przesłuchaniu go, „chyba że ogłoszenie postanowienia lub przesłuchanie podejrzanego nie jest możliwe z powodu jego ukrywania się lub nieobecności w kraju”. Taka też sytuacja wystąpiła w tej sprawie. J. K. nie przebywał w miejscu zamieszkania, a ustalenia policji wskazywały, że przebywa poza granicami kraju (k.312), co spowodowało wystąpienie prokuratora z wnioskiem o zastosowanie tymczasowego aresztowania oskarżonego, zaakceptowanym przez Sąd Rejonowy (k.439 i n.), a następnie poszukiwanie go litem gończym (k.468). Warto dodać, że wśród zarzutów stawianych podejrzanemu wówczas J. K. przy zastosowaniu tymczasowego aresztowania były również te dwa dotyczące przestępstw korupcyjnych.

Zatrzymanie J. K. przez Straż Graniczną nastąpiło w dniu 20 lipca 2009r. (k.1170) i dopiero wówczas ogłoszono mu postanowienie o przedstawieniu zarzutów oraz go przesłuchano (k.1181).

W tej sytuacji nie może budzić wątpliwości, że wobec J. K., także w odniesieniu do występków korupcyjnych, śledztwo znalazło się w fazie *in personam*

wraz ze sporządzeniem w dniu 3 października 2000r. postanowienia o przedstawieniu zarzutów, pomimo iż nie zostało ono niezwłocznie ogłoszone ani nie doszło do przesłuchania podejrzanego, właśnie z powodu jego ukrywania się i nieobecności w kraju.

Równie kategorycznie trzeba stwierdzić, że korupcyjne zarzuty zawarte w postanowieniu z dnia 3 października 2000r. są tymi samymi zarzutami, które znalazły się w późniejszym okresie w akcie oskarżenia, a następnie zostały przypisane w wyroku Sądu Rejonowego. Tożsamość czynów określona w tych zarzutach wynika jednoznacznie z porównania ich opisów – dotyczących tych samych miejsc zarzucanych występków, tego samego czasu, tego samego sposobu działania (za pośrednictwem Z. P.) i tych samych funkcjonariuszy publicznych, którym wręczano korzyści majątkowe. Zupełnie bez znaczenia w tym kontekście były modyfikacje opisów czynów co do wartości czy częstotliwości udzielanych korzyści.

W żadnej mierze tożsamości zarzutów nie podważa również fakt, że w postanowieniu z dnia 3 października 2000r. (podobnie zresztą jak i modyfikowanym postanowieniu z dnia 3 października 2001r.) zarzucane czyny korupcyjne kwalifikowano z art. 229 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., który jest wprost odpowiednikiem art. 241 § 1 k.k. z 1969r. To przecież nie kwalifikacja prawna przesądza o tożsamości konkretnych czynów, tym bardziej, że modyfikacja kwalifikacji wprowadzona już przez prokuratora (k.1259) opierała się na określonej w art. 4 § 1 k.k. zasadzie względności. Skądinąd, zastosowanie tej zasady może nasuwać zastrzeżenia, jeżeli uwzględni się pierwotnie przewidywane w art. 229 § 1 k.k. zagrożenie, obowiązujące do nowelizacji tego przepisu, która weszła w życie z dniem 4 lutego 2001r. (Dz. U. z 2000r., Nr 93, poz.1027).

W pełni zasadnie Prokurator Generalny wskazał, że wobec powyższych okoliczności i uwzględniając treść art. 15 Przepisów wprowadzających Kodeks karny, przedawnienie karalności zarzuconych J. K. występków korupcyjnych nastąpi odpowiednio w dniu 31 grudnia 2016r. (zarzut pierwszy) oraz 18 lipca 2016r. (zarzut drugi). Niezależnie bowiem od przyjęcia kwalifikacji z art. 241 § 1 w zw. z art. 58 k.k. z 1969r. czy też z art. 229 § 1 w zw. z art. 12 k.k., przedawnienie karalności oceniać trzeba na gruncie przepisów obowiązującego Kodeksu karnego, co

przyjmował zresztą i Sąd Okręgowy. Przepis art. 101 § 1 pkt 3 k.k. przewiduje, że karalność przestępstwa ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło lat 10, gdy czyn stanowi występki zagrożony karą przekraczającą 3 lata pozbawienia wolności. Ten też przepis zastosował Sąd *ad quem*, przyjmując przedawnienie karalności czynów korupcyjnych na dni 31 grudnia 2006r. oraz 18 lipca 2006r. Pomijając fakt wydania postanowienia z dnia 3 października 2000r. Sąd ten w ogóle nie odniósł się do regulacji przewidzianej w art. 102 k.k., zgodnie z którym „jeżeli w okresie przewidzianym w art. 101 wszczęto postępowanie przeciwko osobie, karalność popełnionego przez nią przestępstwa określonego w § 1 pkt 1-3 ustaje z upływem 10 lat (...) od zakończenia tego okresu”. Wprawdzie art. 102 k.k. także został znowelizowany ustawą z dnia 3 czerwca 2005r. (Dz. U. Nr 132, poz. 1109), wydłużającą okres przedawnienia o 5 lat w powyższych przypadkach, ale i ta ustawa przewidywała w art. 2, że „do czynów popełnionych przed wejściem w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy Kodeksu karnego o przedawnieniu w brzmieniu nadanym tą ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął”. W sytuacji procesowej J. K. oczywistym jest, że przed wejściem w życie tej ustawy, to jest do dnia 3 sierpnia 2005r., okres przedawnienia karalności jeszcze nie upłynął, skoro „podstawowy” – z art. 101 § 1 pkt 3 k.k. – okres upływał dopiero w 2006r. W konsekwencji, w odniesieniu do obu zarzutów korupcyjnych, podzielić należy stanowisko wyrażone w kasacji, że przedawnienie ich karalności nastąpi po upływie 20 lat – 10 lat na podstawie art. 101 § 1 pkt 3 k.k. i kolejne 10 lat na podstawie art. 102 k.k.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy uwzględnił kasację Prokuratora Generalnego, konsekwencją czego było uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej umorzenia postępowania w stosunku do czynów przypisanych J. K. w punktach pierwszym i drugim wyroku Sądu pierwszej instancji i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w O. w postępowaniu odwoławczym. Jasną jest rzeczą, że ponownie rozpoznając apelację obrońcy oskarżonego w zakresie dwóch nieprawomocnie przypisanych oskarżonemu czynów korupcyjnych, Sąd *ad quem* związany będzie zapatrywaniami prawnymi wyrażonymi w niniejszym uzasadnieniu – art. 442 § 3 k.p.k.

Kierując się przedstawioną powyżej argumentacją Sąd Najwyższy orzekł, jak w części dyspozytywnej wyroku.